

Umhvørvisfólk grind og proteintrot

Sigrid Dalsgaard skrivur

Kostur og heilsa

Tvøst og spik eru tann virðismiklasta føðin, vit kunnu fáa fatur á, skrivur Sigrid Dalsgaard í hesi greinini. Hon heldur, at kommunalar grindamiðstöðir eiga at verða settar á stovn. Kommunurnar skuldu havt lønt fólk til at fingið grindina til haldar. Keypmenn ella brúkarin sjálvur kundu so keypt grindina frá miðstöðini. Hetta er einasta leið at ganga, so øll skulu hava umstøður til at fáa grind og spik, skrivur Sigrid Dalsgaard m. a.

Meðan meiri enn 2/3 av heimsins íbúgvum liða hungur og hall m.a. hungur eftir livsneyðugum proteinum, mergsygur tann vælbjargaði parturin av heiminum, vesturheimurin, jørðina fyri proteingróði. Hetta verður ikki gjørt fyri at bjarga teim svøltandi, men fyri tann vælbjargaði parturin av vesturheiminum skal fáa gott kjøt á borðið. Verður ov nógv til av kjøti soleiðis at marknaðarprisurin verður ov lágur, hendur tað seg meiri enn so, at yvirskotið heldur verður destruerað enn selt fyri lægri pris.

2/3 av heimsins íbúgvum liða framvegis hungur og hall.

Her verður talað um tey humanu londini, eisini Canada, Bretland og Frakland. Hvar eru hesi umhvørvisfólkini, tá talan er um at verja proteínrika føði móti svinagtigari nýtslu, ella rættari sagt misnýtslu? Tá sita hesi somu fólkini heima við hús og eta, kanska stoktan hósarunga — tí plantur fáa ikki ilt av at verða tindar, og hósarungin er so litil. Tey hugsa ikki um hvussu nógv proteín, ið fór til spillis bert fyri at goða ein hósarunga.

Óli Breckmann sigur, at umhvørvisfólk eru socialistar. Hetta er ivaleyst rætt tá talan er um tey fólk, ið vilja verja umhvørvið á skilagóðan hátt, men Óli Breckmann, hesi fólk, ið gera seg inn á okkara búskap eru

ikkí socialistar. Hesi fólk eru orinda-sveinar hjá kapitalismuni. Tey eru fullkomuliga fremmandagjörd yvirfyri tí einfalda setninginum, at vit øll skulu royna at búleikast sum frægast á hesi jørð.

Tað er ikki neyðugt at gera vápn-aða innrás fyri at leggja eitt land undir seg. Eitt land, ið ikki er ført fyri at breiðføða seg, men sum má innflyta allan sin mat, er ófrælst og má geva seg undir treytir, sum land-ið, ið er ført fyri at breiðføða seg, ikki nýtist. Eg vænti ikki at okkara fiskautflutningur fær betri sœmdir, um vit liggja á knœum fyri at fáa mat í munnin, kanska mat, ið onnur ikki skoyta um.

Nei, hási umhvørvisfólkini hugsa ikki um at verja djóra- ella plantuliv, tí so høvdu tey ikki gjørt seg inn á okkum, ið hvørki týna djóra- ella plantuliv.

Tey høvdu, í staðin fyri at leita her norður, lagt eftir teimum landbúnaðarlondum, ið á ein inhumanan hátt framala kariatúr bert við vinn-ingi fyri eyga.

Løgmaður skal hava tókki fyri at hann visti hasum fólkunum frá sær, men hvi geva vit slikum yvirgangs-fólki innferðarloyvi?

Ársfrágreiðing Landslæknans verður í hesum døgum kunngjörd fólk. Í frágreiðingini visir hann á sera álvarsligar vandar í samband

við tubbakk, rúsdrekka og evnismis-nýtslu, men tað fyríkemur mær, at hann ikki sær vandan í kostbroyt-ingini her í Føroyum.

Kostvanarnir í Føroyum verða meira og meira broyttir frá tí gamla og tað er minni enn so altið at broyt-ingin er til tað betra. Tann, ið keypir allan døgurðamat, veit, at tað er trupult at fáa peningin at røkka, og tí verður tað ofta tann biligi matur-in, har høvuðsinnihaldið er feitt, mjøl, smakkevni og ymisk útilat-ingarevni, ið verður keypt.

Uttan mun til kviksilvurinnihald-ið í tvestinum vil eg loyva mær at siga, at tvøst og spik eru tann virð-ismiklasta føðin, vit kunnu fáa fatur á. Heldur enn matur fullur av útilat-ingarevnum átti tvøst at verið etið tveir reisir um vikuna og spik hvønn dag. Grovur grønmatur, grønmæti og eplir sum hvønn dags-matur afturat vil minka um áriðið av kviksilvurinum. Áriðið av útilat-ingarevnum er heldur ikki vanda-leyst. Trupulleikin er bert tann; hvussu fáa vit fatur á grind og spiki?

Tað er tivelri so, at fólk t.d. í Havn hava ikki somu umstøður at skaffa sær grind, sum á øðrum plássum. Tað verða bert tey, ið hava ráð at fara úr arbeiði fyri at verða við í drápinum, ið kunnu vænta sær ein bita. Onkuntið er grind at fáa til

keyps, men tað er sjáldan.

Kommunalar grindamiðstöðir áttu fyri langari tíð síðan at hava verið settar á stovn. Kommunurnar skuldu so havt lønt fólk til at fingið grindina til haldar. Keypmenn ella brúkarin sjálvur kundu so keypt grindina frá miðstöðini.

Hetta er einasti mátin, um øll skulu hava umstøður til at fáa grind og spik.

Kostpolitikkur er eitt alment mál, á sama hátt, sum onnur heilsamál. Ein kostpolitikkur, har áherðsla verður lögð á tann mat, landið sjálvt er ført fyri at framleiða, m.a. tvøst og spik, er eisini landbúskaparliga tað einasta rætta. Vit hava nú fingið eina matvørlóg, so nú er lagamanni at halda áfram.

At enda: Tað er ikki rætt av Heilsufroðisligu Starvsstovuni at verða so avgjörd í sini metan av tvestinum, tí við skilagóðari kost-samanseting ber sum sagt til, at eta tvøst og spik sum annan døgurðamat. Annars haldi eg tað vera løgið, at Heilsufroðisligu Starvs-stovan við sínum úttalilum skal verða við til at hjálpa hesum um-hvørvisfólkunum í teirra undirgrav-ingarvirksemi.

Sigrid Dalsgaard

